

FIȘA DISCIPLINEI

PROGRAMAREA CU LIMBAJE DE DESCRIERE HARDWARE

1. Date despre program

1.1	Instituția de învățământ superior	Universitatea din Pitești
1.2	Facultatea	Electronica, Comunicații și Calculatoare
1.3	Departamentul	Electronica, Calculatoare și Inginerie Electrică
1.4	Domeniul de studii	Calculatoare și tehnologia informației
1.5	Ciclul de studii	Licență
1.6	Programul de studii / Calificarea	Calculatoare/ Inginer calculatoare

2. Date despre disciplină

2. Date despre disciplina											
2.1	Denumirea disciplinei					Programarea cu limbaje de descriere hardware					
2.2	Titularul activităților de curs					S.I. dr. ing. Iana Vasile Gabriel					
2.3	Titularul activităților de laborator					S.I. dr. ing. Iana Vasile Gabriel					
2.4	Anul de studii	2	2.5	Semestrul	1	2.6	Tipul de evaluare	Colocviu	2.7	Regimul disciplinei	S

3. Timpul total estimat

3.1	Număr de ore pe săptămână	3	3.2	din care curs	2	3.3	seminar/laborator	0/1
3.4	Total ore din planul de inv.	42	3.5	din care curs	28	3.6	seminar/laborator	0/14
Distribuția fondului de timp								ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe								9
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren								9
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii, eseuri								4
Tutoriat								4
Examinări								4
Alte activități								
3.7	Total ore studiu individual	30						
3.8	Total ore pe semestru	72						
3.9	Număr de credite	3						

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1	De curriculum	Parcursarea disciplinei: Proiectare logică
4.2	De competențe	Competențe acumulate la disciplinele: Informatica aplicată, Proiectare logică, Programarea calculatoarelor și limbaje de programare

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1	De desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă
5.2	De desfășurare a seminarului/laboratorului	Sală dotată cu calculatoare și sisteme hardware reconfigurabile

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C2 Proiectarea componentelor hardware, software și de comunicații (3 puncte credit) C2.1 Descrierea structurii și funcționării componentelor hardware, software și de comunicații (0.6 puncte credit) C2.2 Explicarea rolului, interacțiunii și funcționării componentelor sistemelor hardware, software și de comunicații (0.6 puncte credit) C2.3 Construirea unor componente hardware, software și de comunicații folosind metode de proiectare, limbaje, algoritmi, structuri de date, protocoale și tehnologii (0.6 puncte credit) C2.4 Evaluarea caracteristicilor funcționale și nefuncționale ale componentelor hardware, software și de comunicații, pe baza unor metrici (0.6 puncte credit) C2.5 Implementarea componentelor sistemelor hardware, software și de comunicație (0.6 puncte credit)
Competențe transversale	-

7. Obiectivele disciplinei

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Proiectarea completă a unui sistem digital cu ajutorul limbajelor de descriere hardware pornind de la modelul abstract, simulare, sinteză, implementare, testare finalizarea proiectului prin programarea unei structuri hardware reprogramabile dedicate sau

	realizarea unui circuit de tip ASIC (Application Specific Integrated Circuit). Aplicarea unor stiluri de programare de tipul flux de date, structural sau comportamental pentru descrierea arhitecturii modulelor digitale. Programarea în domeniul spațial, respectiv în domeniul temporal pentru realizarea de module combinaționale, respectiv secvențiale. Realizarea diferitelor tipuri de constrângeri pentru implementarea unui sistem digital descris într-un limbaj de descriere hardware pe o structură reprogramabilă ce utilizează o anumită tehnologie. Învățarea limbajului VHDL ca limbaj de descriere hardware.
7.2 Obiectivele specifice	Obiective cognitive: cunoașterea conceptelor și noțiunilor de programare hardware; Cunoașterea programării pentru realizarea de structuri digitale complexe pe dispozitive de tip FPGA. Obiective procedurale: formarea deprinderilor și abilitatea de a proiecta hardware cu structuri hardware reconfigurabile; formarea deprinderilor și abilitatea de a proiecta programe în limbajul VHDL pentru configurarea de structuri hardware reconfigurabile; aplicarea principiilor și metodelor de programare hardware folosind limbaje specifice în aplicații ingineresti Obiective atitudinale: să surprindă diferențele între diversele tipuri de descrieri hardware studiate; să rezolve problematice legate de structurile digitale de tip FPGA; să caracterizeze problemele specifice legate de tehnicile de proiectare cu limbajele de descriere hardware studiate.

8. Conținuturi

8.1. Curs		Metode de predare	Observații Resurse folosite
1	Limbaje de proiectare hardware (HDL – Hardware Description Language) - Structura și organizarea cursului, Istoria limbajelor de descriere hardware - Prezentarea limbajelor de descriere hardware cu avantajele și dezavantajele lor - Prezentarea conceptului „Limbaj de programare hardware” - Comparatie între proiectarea tradițională și cu HDL (Exemplu de proiectare în ambele metode – Determinarea parității pe trei biți) - Etapele de implementare a unui circuit cu HDL - Introducerea conceptului de tip black box, Introducerea limbajului de descriere hardware VHDL - Structura unui program în limbajul VHDL, identificatori a-i limbajului VHDL - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
2	- Declarația librariilor - Prezentarea librariilor și pachetelor de funcții reprezentative - Entitatea (sintaxa, descriere, exemple) - o Parametrii generici - o Porturi; modurile proturilor (IN, OUT, BUFFER, INOUT, LINKAGE) - Arhitectura - Definirea stilurilor de programare (flux de date, structural, comportamental) - Prezentarea operatorilor logici utilizați în VHDL - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
3	- Definirea obiectelor în limbajul VHDL (semnale, variabile, constante) - Declarația, inițializarea și vizibilitatea semnalelor - Clasificarea specificațiilor limbajului VHDL (concurrente, secvențiale, respectiv sintetizabile sau nesintetizabile) - Specificații concurrente - o Atribuirea simplă - o Atribuirea condițională (specificația WHEN/ELSE) - Atribuirea selectivă (specificația WITH/SELECT) - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
4	- Descrierea structurală - Declarația componentelor (specificația COMPONENT) - Instanțierea componentelor și modele de asociere (specificația PORT MAP) - Specificații de instanțiere automată (specificațiile IF/GENERATE, FOR/GENERATE) - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
5	- Declarația atributelor (attribute predefinite, attribute definite de utilizator) - Prezentarea atributelor cele mai importante (attribute de tip valoare scalară, de tip semnal, de tip interval) - Descrierea Secvențială (specificația Process) - tipuri de procese, activarea proceselor - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
6	- Specificații secvențiale (specificațiile IF THEN, CASE,	Prelegere,	

	WHILE LOOP, FOR LOOP, NEXT, EXIT) - 2 ore	Dezbateri Tablă, suport documentar	
7	- Tipuri de date :Scalare (Enumerare, Întreg, Real, Fizic), compuse (Matrice, Intregistrare), Access, Fisier - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
8	- Proiectarea de module cu sincrona in limbajul VHDL - Proiectarea de module cu logica asincrona in limbajul VHDL - Functiile Rising_Edge() și Falling_Edge - Modele de utilizare a semnalului reset in logica sincrona și asincrona - 2 ore - Controlul semnalelor bidirectionale și bufferilor de tip tree- state in limbajul VHDL - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
9	- Exemple de modelare a circuitelor digitale cu VHDL (prezentări comparative pentru evitarea unor greșeli curente de proiectare) - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
10	- Specificațiile de timp (Modelul transport, modelul inerțial, modelul reject) - Testarea modulelor digitale cu limbajul VHDL - Operarea cu fisier - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
11	- Implementarea automatelor cu stari finite in limbajul VHDL - Implementarea automatelor printr-un proces, doua sau trei procese; avantaje și dezavantaje; cazuri de implementare - Implementarea automatelor sincrone sau asincrone cu reset sincron sau asincron, - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
12	- Subprograme și Package-uri - declararea unui subprogram, corpul subprogramului - supraincari (overloading) obiecte in subprograme - funcții de rezoluție - delararea de Package, corpul unui Package - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
13	- Metode de proiectare în limbajul VHDL pentru optimizarea ariei utilizate sau timpilor de propagare prin circuit - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
14	- Studiu de caz: Implementarea unui modul digital care preia codurile ASCII de la o tastatura PC - 2 ore	Prelegere, Dezbateri	Tablă, suport documentar
Bibliografie 1. Gabriel V. Iana, Note de curs in programarea cu limbaje de descriere Hardware, 2016 2. G.V. Iana, s.a., Programarea cu limbaje de descriere Hardware – Aplicatii in limbajul VHDL, Editura Universitatii Pitesti, 2009 3. Moise, Adrian G., Tehnologia proiectării în VHDL, Matrix Rom, ISBN: 978-973-755-213-6, 2007 4. Moise, Adrian G.; Georgescu, Alexandru, Practica proiectării în VHDL, Matrix Rom, ISBN: 978-973-755-397-3, 2008 5. Gontean, Aurel; Băbăiță, Mircea, Structuri logice programabile : Aplicații, Editura de Vest, 1997 6. Ilaș, Mariana Eugenia; Ilaș, Constantin, Proiectarea circuitelor integrate digitale folosind limbajul Verilog, Matrix Rom, ISBN: 978-973-755-749-0, 2011			
8.2. Aplicații – Seminar / Laborator		Metode de predare	Observații Resurse folosite
1	Utilizarea mediului XILINX pentru proiectarea, implementarea și configurarea unui structuri reprogramabile cu limbajul VHDL - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
2	Aplicatii cu descrieri concurente - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
3	Aplicații cu descrieri de specificații secvențiale - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
4	Aplicații pentru testarea modulelor digitale - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
5	Aplicații în proiectarea de circuite bazate pe automate cu stări finite - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
6	Model de proiectare a unui circuit digital mai complex ce necesita modularizare - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz Lucrul în grup	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile
7	Realizarea unei aplicații pe bază de Package și funcții de rezoluție. - 2 ore	Exercițiul Studiul de caz	Calculator, sisteme hardware reconfigurabile

		Lucrul în grup	
Bibliografie			
1. Gabriel V. Iana, Lucrări de laborator pentru disciplina Programarea cu limbaje de descriere hardware, 2016			

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei a fost conceput ca urmare a discuțiilor cu colegi din departamentele de calculatoare din diverse universități românești, din studiul programelor analitice ale disciplinelor similare, predate la programele de studii Computer Engineering din renumite universități străine, dar și în urma întâlnirilor cu reprezentanți ai mediului economic de profil. Competențele dobândite la disciplină permit absolvenților să lucreze ca inginer proiectant de sisteme digitale, inginer tehnolog realizare echipamente digitale, inginer în departamentele de testare/verificare echipamente digitale, inginer specialist mentenanță echipamente digitale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare pe parcurs Test de verificare Evaluare finală	Testari periodice orale Test scris Probă scrisă	10% 20% 30%
10.5 Seminar/ Laborator	Rezolvarea unor studii de caz	Proba practica	40%
10.6 Standard minim de performanță	Prezență integrală și nota minimă 5 la activitățile de laborator, respectiv proiect și nota minimă 5 la examenul final. Cunoașterea principalelor teorii în domeniul proiectării hardware a sistemelor electronice digitale. Noțiuni generale despre limbajele de descriere hardware, definiții, termeni specifici; Implementarea de structuri hardware folosind specificații concurente prin descrierea de tip flux de date; Implementarea de structuri folosind specificații secvențiale prin descriere comportamentală; Implementarea de structuri hardware folosind descrierea structurală; Implementarea de module hardware sincrone sau asincrone; Implementarea de automate cu stări finite		

Data completării
26.09.2017

Titular de curs
S.I, dr. ing. Iana Vasile Gabriel

Titular de seminar / laborator
S.I, dr. ing. Iana Vasile Gabriel

Data avizării în departament
28.09.2017

Director de departament
Prof.univ.dr. Gheorghe SERBAN